

ב"ה

חג הפסח

ויהי ביום השלישי
מגילת אסתר ה, א.

פורים שחל בפסח

על הפסוק^[1] "ויעבור מרדכי", מפרש רש"י: "על דת, להתענות ביום טוב ראשון של פסח, שהתענה ארבעה עשר בניסן וחמשה עשר וששה עשר, שהרי ביום שלושה עשר בניסן נכתבו הספרים".

ולהעיר... – שבמדרש^[2] איתא ששלושת ימי התענית היו שלושה עשר, ארבעה עשר, וחמשה עשר בניסן.

וענין זה תלוי בפירוש הפסוק^[3] "ומרדכי ידע" אם "בעל החלום אמר לו" (כפירוש רש"י), או שאליהו הנביא הודיעו^[4] או שידע ברוח הקודש^[5].

לפי הפירוש שאליהו הנביא הודיעו או שידע ברוח הקודש – ידע מיד כשנגזרה הגזירה, ביום שלושה עשר, ומסתבר לומר, שתיכף ומיד כשידע, דיבר עם אסתר, וגזר תענית, כדי שלא לעכב את גאולתם של ישראל; מה שאין כן לפי הפירוש ש"בעל החלום אמר לו" – היה זה רק בלילה, ליל ארבעה עשר.

ועל פי זה מובן שרש"י אזיל לשיטתיה - דכיון שמפרש ש"בעל החלום אמר לו", לכן מפרש ש"התענה ארבעה עשר בניסן וחמשה עשר וששה עשר".

ומזה מובן, ש"ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות גו"^[6] - שמיום זה התחילה הגאולה - היה ששה עשר ניסן (ורש"י אינו צריך לפרש זאת, כיון שמובן הדבר מפירושו על הפסוק "ויעבור מרדכי").

ולהעיר, שבמסכת מגילה^[7] מפרש רש"י^[8] "ומה שאמר המקרא... ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות, יום שלישי לשילוח הרצים היה" (חמשה עשר בניסן). אבל, פירושו לגמרא הוא על דרך ההלכה (כנזכר

לעיל), ואילו על פי פשוטו של מקרא צריך להיות שזהו יום השלישי לתענית (ששה עשר בניסן)^[9].

והנה, אף ש"אלו ואלו דברי אלקים חיים"^[10] הרי ההלכה יכולה להיות רק לפי דעה אחת - שיום השלישי היה חמשה עשר בניסן (כפירוש רש"י בגמרא), כדמוכח מדברי רבינו הזקן בשולחן ערוך^[11]: "טוב לעשות איזה דבר בסעודה ביום ב' דפסח זכר לסעודת אסתר שהיתה ביום זה, שבו ביום נתלה המן", והיינו, שמדובר אודות הסעודה השניה שהיתה למחרת "יום השלישי", וכיון שזהו יום ב' דפסח (ששה עשר בניסן), על כן צריך לומר ש"יום השלישי" - שבו התחילה הגאולה - הוא חמשה עשר בניסן.

ומזה מובן, שהענין ד"מיסמך גאולה לגאולה" הוא בעיקר בנוגע ליום ב' דפסח, כי: הסמיכות דגאולה דפורים ליום א' דפסח היא רק להדעה ש"יום השלישי" היה חמשה עשר בניסן, אבל להדעה ש"יום השלישי" היה ששה עשר בניסן, אין זה שייך ליום א' דפסח; ואילו הסמיכות דגאולה דפורים ליום ב' דפסח היא לכל הדעות, כיון שיום ב' דפסח יש בו הן הענין דששה עשר בניסן - לדידן שאנן בקיאין בקביעות דירחא^[12], והן הענין דחמשה עשר בניסן - שהרי מצד מנהג אבותינו בידינו חוגגים אנו יום טוב שני מצד ספיקא דיומא, וגם בו קורין בתורה "ובחמשה עשר יום גו"^[13].

ויהי רצון שיהיה הענין ד"מיסמך גאולה לגאולה" - שמהגאולה שעליה נאמר בגמרא^[14] "אכתי עבדי אחשורוש אנן", נבוא בקרוב ממש לגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

קטע משיחת ליל ב' דחג הפסח, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשכ"ה ח"ג ע' 168

- ^[1] אסתר ד, יז.
- ^[2] אסתר"ר פ"ח, ז. פרדר"א פ"ג.
- ^[3] אסתר שם א.
- ^[4] תרגום שם. אסתר"ר פ"ז, יח.
- ^[5] תרגום שני שם.
- ^[6] שם ה, א.
- ^[7] טז, א.
- ^[8] ד"ה ולתעניתו.
- ^[9] ראה גם תרגום שני שם.
- ^[10] עירובין יג, ב. וש"נ.
- ^[11] או"ח סת"צ ס"ב.
- ^[12] ביצה ד, ב. שו"ע אדה"ז או"ח סת"ר ס"א.
- ^[13] אמור כג, ו. שו"ע אדה"ז סת"צ שם.
- ^[14] מגילה יד, א. וש"נ.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעי"נ הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה

